

PTS. PHẠM VĂN VƯỢNG - KS. BÙI KHẮC VU

NUÔI TẮM

Ở GIA ĐÌNH

NHÀ XUẤT BẢN
NÔNG NGHIỆP

PTS. PHẠM VĂN VƯỢNG - KS. BÙI KHẮC VŨ

10685
11591

NUÔI TẮM Ở GIA ĐÌNH

(Tái bản lần thứ nhất)

NHÀ XUẤT BẢN NÔNG NGHIỆP
HÀ NỘI - 1999

LỜI NÓI ĐẦU

Những năm gần đây nghề trồng dâu nuôi tằm đã phát triển mạnh theo hướng tự chủ sản xuất - kinh doanh của từng hộ gia đình (nông hộ). Hiệu quả sản xuất kinh doanh cũng như ý nghĩa xã hội của vấn đề đã được kiểm chứng và khẳng định: Nuôi tằm giải quyết được nhiều công ăn việc làm (nhất là lúc nông nhàn), vì vậy nó góp phần xoá đói giảm nghèo, tăng giàu ở nhiều vùng nông thôn.

Tuy nhiên việc hướng dẫn kỹ thuật, nhất là việc tuyên truyền phổ biến những tiến bộ kỹ thuật mới về giống dâu, giống tằm, phòng bệnh cho tằm v. v... nhằm tăng thu nhập, hạn chế rủi ro chưa được chú ý đầy đủ.

Cuốn sách nhỏ này nhằm cung cấp những hiểu biết tối thiểu giúp bà con nông dân - những người trồng dâu nuôi tằm tránh được những sai sót không đáng có để đạt hiệu quả tối đa đối với đồng vốn và công sức của mình.

Xin trân trọng giới thiệu cùng bạn đọc.

**Trung tâm nghiên cứu
Dâu tằm tơ Trung ương**

Phần I

KỸ THUẬT TRỒNG DÂU

Dâu là cây lâu năm, trồng 1 lần thu hoạch 10-15 năm mới phải cải tạo. Dâu trồng sau 6 tháng có thể thu hoạch lá. Năm thứ nhất sản lượng bằng một nửa so với năm thứ hai. Dâu cho năng suất cao từ năm thứ hai trở đi. Sản lượng lá dâu bình thường đạt 15-20 tấn/ha. Nếu đầu tư thâm canh đạt 25-30 tấn/ha.

1. Thời vụ trồng dâu

Trồng vụ đông: tháng 11, 12 dương lịch.

Trồng vụ hè: tháng 5 dương lịch.

2. Chọn giống dâu

- Giống dâu mới: chọn giống dâu tam bội số 7, số 12; giống dâu chống hạn 28 và 36.

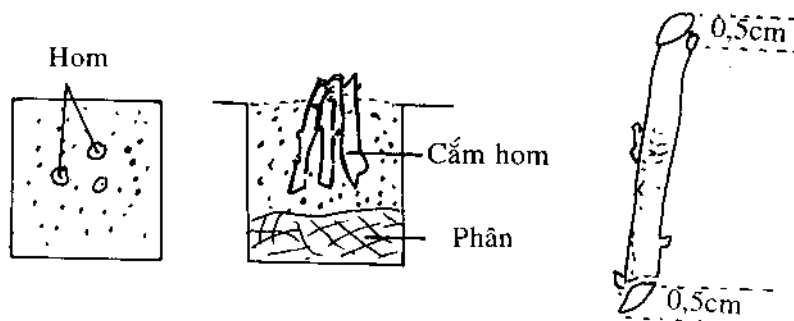
- Giống địa phương: chọn giống dâu Hà Bắc.

3. Chuẩn bị hom giống

Chọn hom dâu có 8-10 tháng tuổi làm giống, đường kính của hom từ 1-1,2cm.

Chặt, hom dâu thành từng đoạn dài 18-20cm. Vết chặt cách mắt từ 0,5-1 cm (hình 1).

TRỒNG THEO HỐ

Hình 1. Hom dâu

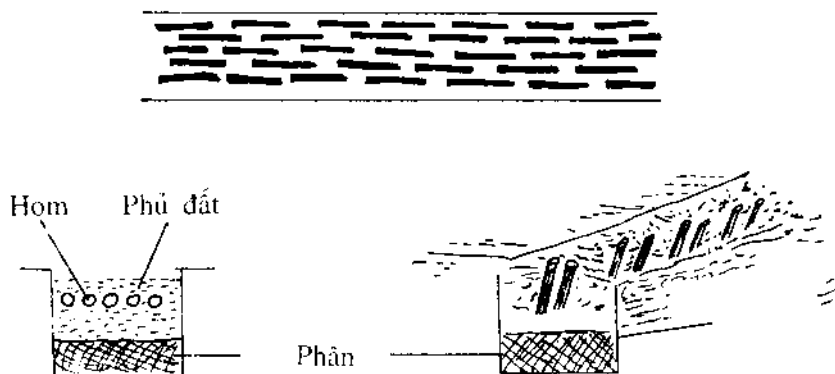
4. Chuẩn bị đất

Có thể trồng dâu theo hàng hoặc theo hố.

* *Trồng theo hàng*: Đào rãnh sâu 35cm rộng 35cm. Bón phân lót đáy rãnh và lấp đất cho bằng mặt đất để cắm hom. Nếu trồng nằm thì lấp một phần hai đất rồi đặt hom, lấp 1 lớp đất mỏng lên trên.

* *Trồng theo hố*: Đào hố 40cm × 40cm × 40cm. Đáy hố bón lót bằng phân hữu cơ, lấp đất đầy miệng hố và cắm hom (hình 2).

Hom dặt nằm

Hình 2. Trồng dâu

5. Bón phân lót

Mỗi hecta dâu bón từ 15-20 tấn phân hữu cơ, một sào dâu bón từ 5-7 tạ. bón đáy rãnh hoặc đáy hố. Dâu không được bón phân lót sẽ kém phát triển, mau cỗi, năng suất thấp.

6. Trồng dâu

Có hai cách trồng.

Trồng nằm: hom chặt dài 30-35cm. Đặt 5 hàng hom vào rãnh, lấp lớp đất mỏng.

Trồng cắm: hom chặt dài 18-20cm, cắm 3 hàng hom. Mật độ trồng cây cách cây 10-12cm. Hàng cách hàng 1-1,2m. Vùng núi nên trồng theo hốc.

7. Chăm sóc quản lý sau khi trồng

Sau khi trồng nếu gặp mưa phải phá váng, làm cỏ cho dâu. Sau 3 tháng cần bón thúc lần thứ nhất bằng NPK theo tỷ lệ sau: Mỗi sào 2kg urê và 10-15kg NPK hỗn hợp. Sau 6 tháng bón NPK lần thứ hai, tỷ lệ giống như lần thứ nhất.

8. Chăm sóc khi dâu ổn định

Dâu trồng từ năm thứ hai trở đi, mỗi sào Bắc bộ bón 10-12kg urê chia ra làm 5-6 lần, mỗi lần 2kg, bón kết hợp với lân, kali theo tỷ lệ N:P:K là 5:3:2.

Bón phân hữu cơ: 2 lần 1 năm. Mỗi sào 4-5 tạ, bón vào thời kỳ đốn cây và bón thúc khi dâu đang phát triển mạnh vụ hè.

9. Thu hoạch

Một năm có thể hái 7-8 lứa lá dâu, chia ra:

- Dâu đốn đông: xuân 1 lứa, hè 4 lứa, thu 3 lứa.

- Dâu đốn hè: xuân 2 lứa, hè 3-4 lứa, thu 2 lứa.

Đối với dâu đốn đông: vụ xuân hái lá, vụ thu hái cành.

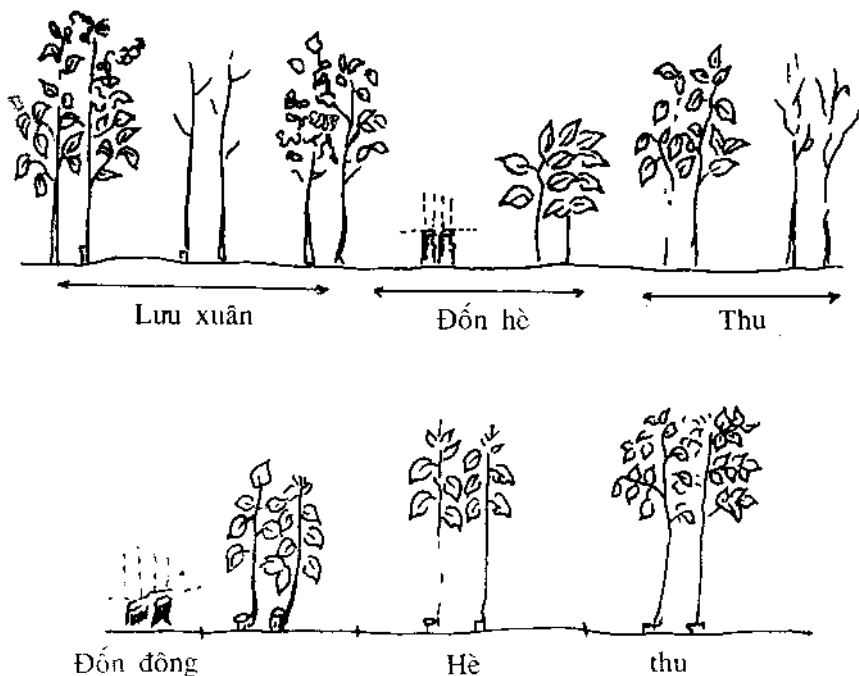
Đối với dâu đốn hè: xuân thu hái lá và cành, hái sạch; hè hái lá.

10. Đốn dâu

- Đốn dâu sát vụ đông tháng 12 hàng năm, cây sẽ cho lá nhiều vào mùa hè.

- Đốn dâu vụ hè vào đầu tháng 5: dâu cho lá nhiều vào mùa xuân, thu, nuôi tằm lưỡng hệ năng suất cao.

- Đốn phớt vụ đông vào tháng 12, tháng 1. Cắt đầu cành, cành tằm, bỏ lá đèo trên cây, làm cỏ sạch gốc, bón phân. Để đầu xuân cho nhiều lá (hình 3).

Hình 3. Đón dâu

11. Phòng trừ sâu bệnh

* *Bệnh*: dâu thường bị bệnh bạc thau, đốm lá, cháy lá, gỉ sắt, xoắn lá. Cần hái lá kịp thời và vệ sinh đồng ruộng.

* *Sâu hại dâu*: sâu đục thân, bọ gạo, sâu cuốn lá, sâu đo, sâu róm và các loại rầy rệp truyền bệnh virut xoắn lá, hoa lá. Nếu phun thuốc trừ sâu dùng thuốc Dipterex hoặc Bi 58 tỷ lệ 1-1,5%. Phun sau 15 ngày mới hái lá cho tầm ăn.

Phần II

KỸ THUẬT NUÔI TẦM

1. Ấp trứng

Đối với giống tầm lưỡng hệ phải bảo đảm nhiệt độ ấp từ 24 - 26°C; với giống đa hệ thì nhiệt độ ấp trứng 27 - 28°C, ẩm độ 75 - 80%. Ánh sáng tự nhiên từ ngày 1 - 4, từ ngày 5 - 9 là 18 giờ/ngày. Trứng ghim đen gói báo để tối ngày sau tầm sẽ nở đều, tập trung hơn.

2. Chọn giống tầm

- Giống nuôi vào mùa xuân, thu: Các cặp lai $N_{12} \times N_{16}$, giống Lương Quảng số 2 (F_1 TQ).

- Giống đa hệ lai lưỡng hệ nuôi hè: $A_7 \times 01$, ĐSK \times LH.

Giống	Thời vụ nuôi	Năng suất kén/hộp	Lượng dâu
- F_1 : TQ, $N_{12} \times N_{16}$	xuân, thu	30 - 35kg	600 - 700kg
- $A_7 \times 01$, TQ	hè	18 - 20kg	360 - 400kg

3. Thời vụ

- Tầm xuân băng từ tháng 2 đến tháng 5.

- Tầm hè tính từ cuối tháng 5, tháng 6, tháng 7 và tháng 8 dương lịch.

- Tầm thu tháng 9, 10, 11 dương lịch.

4. Chuẩn bị nhà và dụng cụ nuôi tầm

Nhà nuôi tầm cần thoáng mát, điều hoà ôn ẩm độ, ánh sáng. Các hộ gia đình tốt nhất có một buồng nuôi tầm riêng để tiện cho việc xử lý sát trùng, phòng nháng. Diện tích phòng nuôi tầm gia đình 10 - 15m² là tốt nhất.

Dụng cụ nuôi tầm cần có: 1 đũi cao 2 mét, 9-10 nan thưng. 10-12 nong đường kính 1,2m. Tầm con có thể nuôi theo hộp gỗ kích thước 45cm × (75-80)cm. cao 10cm. Chuẩn bị giấy ni lông để dầy tầm con.

- Lưới thay phân: 20 cái.

- Ôn ẩm kê: 1 cái

- Vôi bột, thuốc sát trùng clorua vôi 2% pha sẵn, thuốc trừ bệnh vôi, búng (Khắc lục tổ, Hồng mê tổ và Lục mê tổ).

- Màn che cửa.

- Dao, thớt.

- Sọt hái dâu.

- Thùng bảo quản lá dâu.